Politiek voor iedereen!

Handige tips voor toegankelijke verkiezingsuitingen en -evenementen

Op dit moment is de politiek voor 1 op de 4 mensen niet toegankelijk genoeg. In deze handreiking geven we duidelijke tips voor het maken van toegankelijke online en fysieke verkiezingsuitingen en -evenementen. Want het betrekken van iedereen bij de politiek draagt bij aan een inclusieve samenleving!

Inleiding

Deze handreiking is gemaakt door ProDemos, Ieder(in) en Stichting Lezen en Schrijven en Kennis over Zien in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Deze handreiking heeft als doel de toegankelijkheid van verkiezingen te verbeteren zodat mensen met een beperking of moeite met lezen, schrijven of rekenen, net als ieder ander, hun democratisch recht kunnen uitoefenen. De handreiking is een handig middel voor mensen die verkiezingsuitingen ontwikkelen en/of verkiezingsactiviteiten organiseren.

Mensen voor wie politiek vaak niet toegankelijk genoeg is, zijn bijvoorbeeld: (kleuren)blinden, slechtzienden, doven en slechthorenden, lichamelijk gehandicapten en mensen die moeite hebben met lezen, schrijven en rekenen.

Op prodemos.nl/handreiking vindt u alle links naar de genoemde tips en inspiratievoorbeelden.

Tips voor offline verkiezingsuitingen

Offline verkiezingsuitingen zijn flyers, posters en ander gedrukt materiaal dat uitgedeeld kan worden.

Toegankelijke vormgeving

Let bij vormgeving van een verkiezingsprogramma of een verkiezingsposter op juist gebruik van kleurcontrast, papier, lettertype, lettergrootte en goede leesbaarheid van tekst.

Is dit leesbaar? Nee?

Dit is wel leesbaar!

Tip! Maak gebruik van deze links:
- Tips van Inclusief Publiceren
- De toolbox van Kennis over Zien

Schrijf in eenvoudige taal

Gebruik korte zinnen, geen moeilijke woorden en een duidelijke structuur bij het schrijven van een tekst. Dit zijn een aantal voorbeelden:

NIET: Proces-verbaal.
WEL: Verslag.

NIET: Kiesgerechtigden.
WEL: Mensen die mogen stemmen.

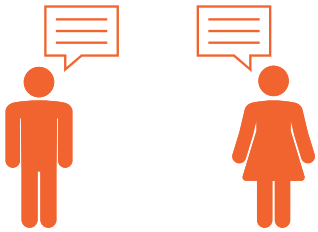
NIET: Volmacht.
WEL: Iemand anders namens jou laten stemmen.

NIET: Nevenfunctie.
WEL: Bijbaan.

Tip! Maak gebruik van deze links:
- Kennisblad van Stichting Lezen en Schrijven: Eenvoudige Taal
- De Schrijfwijzer van Direct Duidelijk

Inzet Taalambassadeurs en ervaringsdeskundigen

Vraag Taalambassadeurs en ervaringsdeskundigen om mee te denken bij de ontwikkeling van communicatiemiddelen en de organisatie van verkiezingsactiviteiten. Mensen kunnen zelf het beste vertellen wat zij nodig hebben.

Tip! Maak gebruik van deze link:
- Overzicht organisaties/belangenverenigingen met te raadplegen ervaringsdeskundigen

Gebruik plaatjes en illustraties

Gebruik plaatjes, iconen of foto's om een boodschap duidelijk over te brengen. Gebruik niet te veel plaatjes. Gebruik plaatjes vooral voor informatie die vaker gegeven moet worden. Bijvoorbeeld een telefoon bij een telefoonnummer of een klokje bij afspraaktijd.

06 12 34 56 78

16:00 uur

Op prodemos.nl/handreiking vindt u alle links naar de genoemde tips en inspiratievoorbeelden.

Tips voor online communicatiemiddelen

Let ook bij digitale informatie op vormgeving, taalgebruik en gebruik van plaatjes en iconen. Zorg daarnaast voor een goede digitale toegankelijkheid.

Toegankelijke websites en apps

Zorg ervoor dat een website voldoet aan de richtlijnen voor toegankelijkheid (WCAG 2.1 AA). Laat websites onderzoeken door een gekwalificeerd bureau zodat duidelijk wordt of er problemen met toegankelijkheid zijn en hoe die opgelost moeten worden. Vraag bij het maken van een website een webbouwer die aantoonbaar toegankelijk kan bouwen. Zorg daarnaast voor een geactualiseerde toegankelijkheidsverklaring. Let wel op dat een (technisch) toegankelijke website of app niet hetzelfde is als een gebruiksvriendelijke website of app. Test daarom een website ook met ervaringsdeskundigen: mensen met een beperking, psychische kwetsbaarheid of ouderen. Het bovenstaande geldt ook voor mobiele applicaties.

Tip! Maak gebruik van deze links:

- **Toolkit van Ieder(in): maak de website van jouw gemeente of provincie toegankelijk**
- **Kennisblad van Stichting Lezen en Schrijven: Lekker Duidelijk Digitaal**
- **De website DigiToegankelijk van de Rijksoverheid**

Toegankelijke foto's en afbeeldingen

Plaatjes op sociale media trekken aandacht en zijn vaak verhelderend. Zorg er wel voor dat informatie op de afbeelding ook via tekst wordt aangeboden. Doe dit door een beschrijving van de afbeelding als een reactie onder het bericht zelf te plaatsen én een beschrijving aan de afbeelding toe te voegen op het sociale mediaplatform of website. Dit wordt de ALT-tekst genoemd.

'Verplichte documenten en bestanden

Sommige documenten moeten verplicht in pdf worden gepubliceerd volgens de wet. Dit bestandsformaat is vaak niet toegankelijk voor iedereen. Voeg daarom een samenvatting van het document in eenvoudige taal toe aan de webpagina.

Toegankelijke video's en filmpjes

Een video of filmpje wordt voor blinde en slechtziende mensen toegankelijk door visuele informatie te beschrijven met gesproken woorden. Dit heet audiodescriptie. Een filmpje wordt voor doven en slechthorenden juist toegankelijk door ondertiteling toe te voegen. Laat voor dove mensen met Nederlandse Gebarentaal als eerste taal, video's naar Nederlandse Gebarentaal vertalen. Gebruik bij vooraf opgenomen video's het liefst dove vertalers.

Tip! Maak gebruik van deze link:

- **Bijlage C uit 'Duidelijke wensen voor toegankelijke televisie' van Ieder(in)**

Toegankelijke sociale media

Door elk woord in de hashtag met een hoofdletter te beginnen kunnen spraakprogramma's deze hashtags goed en duidelijk voorlezen. **#dusnietzo**, **#MaarZo**.
We raden af om emoticons te gebruiken.
Voorleessoftware heeft vaak moeite deze goed te vertalen.

#ElkeStemTelt #PolitiekVoorIedereen

Tip! Maak gebruik van deze links:

- **Tips van OneWorld over sociale media**
- **Tips van MKB Toegankelijk over sociale media**

Op prodemos.nl/handreiking vindt u alle links naar de genoemde tips en inspiratievoorbeelden.

Tips voor live verkiezingsevenementen

Ook tijdens een live evenement is het belangrijk dat er eenvoudige taal wordt gebruikt. Praat rustig, duidelijk en in korte zinnen. Let daarnaast specifiek op de volgende punten:

Vooraf: Vraag in de uitnodiging welke ondersteuning mensen nodig hebben en werk samen met ervarings-deskundigen en organisaties die weten wat er nodig is.

Tijdens: Laat deelnemers samenwerken in duo's. Dit is een goede manier om werkvormen met een groep te doen waar mensen met een beperking aan deelnemen.

Aan het eind: Let op de tijd. Bijeenkomsten mogen niet zomaar uitlopen. Mensen kunnen met regiotaxi's of ander vervoer komen dat minder flexibel is. Of een tolk is aangevraagd tot een bepaald tijdstip en moet daarna door naar een andere opdracht.

Voor deelnemers met een auditieve beperking

- Controleer of iemand ringleiding nodig heeft en zorg ervoor dat de locatie hierover beschikt. Met een ringleiding kunnen mensen met hun hoortoestel geluid horen zonder dat zij last hebben van storende omgevingsgeluiden. Iemand die gebruik maakt van een hoortoestel of cochleair implantaat zet het hoortoestel op de zogeheten T-stand. Het geluidssignaal wordt aangesloten op een ringleidingversterker. Deze versterker zendt het geluidssignaal door een draad (de ring) die in lussen langs plint of plafond is aangelegd. Door middel van inductie ontvangt het hoortoestel het signaal uit de ringleiding.
- Maak gebruik van een microfoon, dan is alles direct versterkt. Gebruik ook een loopmicrofoon voor gasten in de zaal.
- Zorg dat de presentator opmerkingen en antwoorden herhaalt die niet via de microfoon gezegd zijn.
- Stem met deelnemers die gebruik maken van een gebarentolk goed af waar ze gaan zitten. Zorg ervoor dat deelnemers de tolk goed kunnen zien.
- Let erop dat er niet door elkaar wordt gepraat. Dit kan de tolk niet volgen en daarmee is de persoon die daar gebruik van maakt uitgesloten van het groepsgesprek.
- Maak gebruik van een schrijftolk voor doven en slecht-horenden die geen gebarentaal beheersen.

Voor deelnemers met een visuele beperking

- Stuur geprint materiaal ook digitaal toe in Word of PDF, bij voorkeur vooraf.
- Zorg voor een voorstelrondje en laat mensen hun naam duidelijk noemen. Iemand met een visuele beperking gaat namelijk meer af op zijn of haar gehoor. Op die manier kan iemand zich goed oriënteren.
- Zorg ervoor dat alles wat gebeurt ook met woorden wordt beschreven. Bijvoorbeeld als er wordt gelachen om een plaatje of om iets wat iemand doet.
- Lees altijd alle teksten voor en doe dit op het moment dat ze in beeld komen op bijvoorbeeld een poster of PowerPoint. Vertel wat op afbeeldingen staat. Noem ook altijd de antwoordopties op bij een quiz. Wees zo consequent mogelijk.
- Zorg ervoor dat de locatie goed bereikbaar, vindbaar en toegankelijk is voor deelnemers met een visuele beperking.

Voor deelnemers met een lichamelijke beperking

- Zorg dat de locatie toegankelijk is voor mensen met een rollator of rolstoel.
- Zorg ervoor dat er geen obstakels zoals tafels en stoelen zijn die de ruimte of gangpaden blokkeren.

Tip! Maak gebruik van deze links:

- De website DigiToegankelijk van de Rijksoverheid
- Tolkcontact om gebarentolken en schrijftolken te zoeken
- De toolbox van Kennis over Zien

Op prodemos.nl/handreiking vindt u alle links naar de genoemde tips en inspiratievoorbeelden.

Tips voor online verkiezingsevenementen

Praat in begrijpelijke taal

Gebruik geen moeilijke woorden, zoals afkortingen of vaktermen. Spreek rustig en vermijd ‘dure’ of lange woorden. Spreek in korte zinnen.

NIET: **We kampen met een grootschalig financieringstekort.**

WEL: **Er wordt meer geld uitgegeven dan dat er binnenkomt.**

Gebarentolk

Zorg dat een gebarentolk als deelnemer kan meedoen aan de online vergadering. De deelnemer die de gebarentolk nodig heeft, kan meestal zelf de tolk ‘vastpinnen’ en groter in beeld zien.

Schrijftolk of respeaker

Zet bij videovergaderingen een schrijftolk of respeaker in. Een schrijftolk zet het gesproken woord om via een speciaal toetsenbord. Een respeaker spreekt dat wat gezegd wordt nog eens rustig en duidelijk na. Een respeaker doet dat via spraakherkenning.

Chat

Wees terughoudend met het gebruik van een chatfunctie bij online verkiezingsbijeenkomsten. Voorleessoftware kan dit soort signalen oppakken en voorlezen. Geef deelnemers daarnaast de mogelijkheid om naast de chat ook op andere manieren te reageren. Chatten kan voor sommigen erg lastig zijn.

Audiodescriptie

Maak een videovergadering voor blinde en slechtziende mensen toegankelijk door informatie op het beeld te beschrijven met gesproken woorden. Beschrijf bijvoorbeeld een foto of dia en lees tekst voor. Laat nieuwe sprekers eerst hun naam en functie zeggen voordat ze beginnen met praten. Maak eventueel gebruik van een ondersteunende app met audiodescriptie.

Op prodemos.nl/handreiking vindt u alle links naar de genoemde tips en inspiratievoorbeelden.

Voorbeelden en meer informatie

Gebruik deze links ter inspiratie:

- De eenvoudig geschreven pagina 'Wat is begrijpelijke informatie?' van de LFB
- De Verkiezingskrant in Gewone Taal van ProDemos en Stichting Lezen en Schrijven
- Het project 'Stem jij ook?' van ProDemos, met activiteiten speciaal voor mensen met een lichte verstandelijke beperking.

Heeft u na het doorlezen van deze handreiking vragen of wilt u tips? ProDemos, Ieder(in), Stichting Lezen en Schrijven en Kennis over Zien.
En heeft u een goed voorbeeld? Deel deze. Dan kunnen wij deze in het zonnetje zetten. Gebruik #PolitiekVoorIedereen en #ElkeStemTelt

ProDemos
Facebook: @ProDemos
Instagram: @ProDemos
LinkedIn: ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat
Website: www.prodemos.nl

Ieder(In)
Facebook: @Iederin
Instagram: @Iederin
LinkedIn: Ieder(in)
Website: www.iederin.nl

Stichting Lezen en Schrijven
Facebook: @LezenEnSchrijven
Instagram: @stichting_lezen_en_schrijven
LinkedIn: Stichting Lezen en Schrijven
Website: www.lezenenschrijven.nl

Kennis over Zien
LinkedIn: Kennis Over Zien
Website: www.KennisOverZien.nl

Op prodemos.nl/handreiking vindt u alle links naar de genoemde tips en inspiratievoorbeelden.

ProDemos
Huis voor democratie en rechtsstaat

ieder(in)

Stichting
Lezen en
Schrijven

kennis
over
zien

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties